उत्तरगया गाउँपालिका

स्थानीय राजपत्र

खण्डः६ संख्याः १२ मितिः २०७९/०३/३०

भाग-२

बालविवाह विरुद्ध कार्यक्रम संचालन खर्च कार्यविधि,२०७९

प्रस्तावनाः

देशमा रहेको वाल विवाह जस्ता कुप्रथाहरुको अन्त्य गर्ने कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने खर्च सम्वन्धी नमूना कार्यविधि, २०७९ यस उत्तरगया गाउँपालिका गाउँकार्यपालिकाको कार्यालय लहरेपौवा, रसुवा द्धारा जारी ।

परिच्छेद १

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भः

क) यो कार्यविधिको नाम "बाल विवाह विरुद्ध कार्यक्रम संचालन खर्च कार्यविधि २०७९" रहेको छ ।

ख) यो कार्यविधि यस उत्तरगया गाउँपालिकाको कार्यपालिकावाट स्विकृत भएको मिति देखि लागु हुनेछ ।

२. परिभाषाः विषय वा प्रसङ्गंले अर्को अर्थ नलागेमा यस कार्यविधिमाः

क) "प्रदेश र स्थानीय तहको वाल अधिकार समिति"भन्नाले वालवालिका सम्वन्धी ऐन,२०७५ को दफा ६० वमोजिम गठन हुने समिति सम्झनुपर्दछ ।

ख) "मन्त्रालय"भन्नाले महिला, वालवालिका तथा ज्येष्ठ नागरिक मन्त्रालय सम्झनुपर्दछ ।

ग) "विभाग" भन्नाले महिला तथा वालवालिका विभाग सम्झनुपर्दछ ।

घ) "वाल विबाह" भन्नाले २० वर्ष उमेर नपुगी भएको विवाह सम्झनुपर्दछ ।

ङ) “स्थानीय तह” भन्नाले “ उत्तरगया गाउँपालिका” सम्झनुपर्दछ ।

परिच्छेद २

३. कार्यविधिको उद्देश्यः

१. आवधिक वार्षिक योजना तथा कार्यक्रमहरुमा बाल विवाह विरुद्धका कार्यक्रमहरुलाई प्राथमिकताका साथ समावेश गरी प्रभावकारी रुपमा कार्यान्वयन गर्ने ।

२.बाल विवाह विरुद्धमा बालक, किशोर तथा पुरुषहरूको सहभागिता सुनिश्चत गर्ने ।

३.बाल विवाहलाई प्रोत्साहन गर्ने प्रचलित सामाजिक, साँस्कृतिक र परम्परागत मान्यतामा आधारित सोच तथा व्यवहार परिर्वतनका लागि बालबालिका, किशोर-किशोरी, अभिभावक, शिक्षक, धार्मिक, राजनैतिक तथा सामुदायिक अगुवा, संघ संगठन लगायत अन्य सम्बद्ध सरोकारवालाहरूको क्षमता विकास गरी परिचालन गर्ने ।

४. बाल विवाह अन्त्यका लागि संचालित कार्यक्रमहरुको प्रभावकारी रुपमा अनुगमन तथा मूल्यांकन गर्ने ।

४. **कार्यक्रम संचालनः**

१. बाल अधिकार,लैङ्गिकता,यौनिकता,यौन तथा प्रजनन स्वास्थ्य तथा अधिकारका साथै बाल विवाहका विषयमा बालक, किशोर तथा पुरुषहरूको सचेतना अभिबृद्धि गर्ने कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने ।

२. बाल विवाह विरुद्ध सामाजिक अभियान सञ्चालन गर्न बाल क्लब र समुदायका वालवालिकाहरुको क्षमता अभिवृद्धि गर्न आवश्यक तालिमको व्यवस्था गर्ने ।

३. वालमैत्री पूर्वाधार तयार गरी सुरक्षित वातावरण समेतको उचित व्यवस्थापन गर्नका लागि शिक्षक,कर्मचारी तथा व्यवस्थापन समितिका पदाधिकारीहरूलाई आवश्यक तालिम प्रदान गर्ने ।

४. बाल विवाह विरुद्ध सामुदायिक स्तरमा बाल क्लब, युवा क्लब वा अन्य समुह निर्माण गर्ने वा भएका समुहमा बालिकाहरुको सहभागितालाई प्रोत्साहन गर्ने कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने ।

५. सरकारी,गैर सरकारी र निजी संघ संस्थाहरुसँग समन्वय गरी वाल विवाह विरुद्ध पारिवारीक सचेतना कार्यक्रम संचालन गर्ने ।

६. वाल विवाह,लैंगिक विभेद र पितृसतात्मक सोच अन्त्य गर्ने कार्यमा वालक , किशोर तथा पुरुषहरुको सहभागिता गराउने सचेतना कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने ।

परिच्छेद ३

५. खर्च र लेखापरीक्षणः

बाल विवाह तथा बालबालिका माथि हुने हिंसाको व्यवस्थापनको लागि विभिन्न स्रोतवाट प्राप्त भएको रकम खर्च यस उत्तरगया गा.पा.को प्रचलित कानून बमोजिम हुनेछ । बाल विवाह तथा बालबालिका माथि हुने हिंसाको व्यवस्थापनको लागि विभिन्न स्रोतवाट प्राप्त भएको रकम खर्चको प्रचलित कानुन वमोजिम आयव्यव विवरणको लेखा राख्नुपर्नेछ । कार्यक्रम खर्चको आन्तरिक लेखापरीक्षण र अन्तिम लेखा परीक्षण गर्नुपर्नेछ । सोको प्रतिवेदन एक प्रति मन्त्रालयमा पठाउनु पर्नेछ ।

६. प्रतिवेदन पेश गर्नुपर्नेः

बालविवाह तथा बालबालिकामाथि हुने हिंसा व्यवस्थापन सम्वन्धि गरेका कार्यक्रमहरुको प्रगति प्रतिवेदन मासिक, त्रैमासिक, अर्धवार्षिक र वार्षिक रुपमा तयार गरी स्थानीय तहले सम्वन्धित प्रदेशको सामाजिक विकास मन्त्रालयमा र प्रदेश सरकार, सामाजिक विकास मन्त्रालयले अर्धवार्षिक र वार्षिक रुपमा

महिला, वालवालिका तथा ज्येष्ठ नागरिक मन्त्रालयमा पठाउनुपर्ने ।

परिच्छेदः ४

७. विविधः

बाल विवाह तथा बालबालिका माथि हुने हिंसा सम्वन्धी सचेतना मुलक कार्यक्रम संचालन गर्दा बालविबाह अन्त्यका लागि राष्ट्रिय रणनीतिलाई समेत आधार मान्नुपर्नेछ । नेपालको सन्दर्भमा स्थानीय शासनलाई एउटा नयाँ सोच एवं अवधारणा मानिन्छ । किनकि बाल अधिकार प्रवद्र्धनका लागि विगतमा संवैधानिक,कानूनी एवं संस्थागत व्यवस्थाको थालनी भएको भएता पनि यस अवधारणाले कार्यान्वयनमा मुर्त रुप प्राप्त गर्न बाँकी नै छ ।महिला,बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरिक मन्त्रालय, युनिसेफ, केन्द्रीय बालकल्याण समिति र केही अन्तर्राष्ट्रिय गैससहरुले यस अवधारणालाई प्रवद्र्धन गर्ने प्रयास गरे पश्यात् बालमैत्री स्थानीय शासनको अवधारणा कार्यान्वयमा आएको छ ।बाल अधिकार सम्बन्धि अन्तर्राष्ट्रिय महासन्धि,१९९०,यसका लागि नेपालको संविधान,२०७२ ले आधारभूत मानव अधिकार र मौलिक हक अन्र्तगत बालबालिकाको हक प्रत्याभूति गर्नुका साथै धारा १८ मा समानताको हक अन्तर्गत कसैलाई पनि कानुनको

समान संरक्षणवाट वञ्चित नगरिने तर बालबालिकाको संरक्षण सशक्तिकरण र विकासको लागि कानुन द्धारा विशेष व्यवस्था गर्न्ने कुरा उल्लेख गरेको छ ।त्यस्तै स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ ले स्थानीय योजना तर्जुमा गर्दा बालबालिकाको प्रत्यक्ष रुपमा लाभ पुग्ने गरी योजनाहरु छान्न प्राथमिकता दिनु पर्ने उल्लेख गरेको छ । पन्ध्रौ पञ्चबर्षिय योजनामा बालमैत्री कार्यक्रम लागु गरिने बालमैत्री अभियानको स्पष्ट खाका र सुचकहरु बनाई योजना तर्जुमा प्रक्रियामा बालबालिकाको सहभागिता बढाउने तथा स्थानीय सामुदायिक विकास कार्यक्रम,युनिसेफ र नेपाल सरकारको राष्ट्रिय कार्य योजना लगायतका दस्तावेजहरुले समेत यस अवधारणालाई प्रवद्र्धन गर्ने प्रयास गरेका छन । अतः यिनै विषयहरुलाई संस्थागत गर्न यो कार्यक्रमले मद्दत गर्ने भएकोले बालमैत्री स्थानीय तह प्रोत्साहन कार्यक्रम संचालन गर्नका लागि यो प्रस्ताव पत्र तयार गरीएको हो ।

आज्ञाले

दिपक प्रसाद अधिकारी

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत